

STORTINGET

Representantforslag 175 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentant Une Bastholm

Dokument 8:175 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innføre obligatorisk ID-merking av hund og katt

Til Stortinget

Bakgrunn

Dyrevelferdsloven stadfester at dyr har egenverdi uavhengig av nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal ifølge loven behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger, og de skal holdes i tråd med artstypiske og individuelle behov.

I tråd med lovens formål om å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr, foreslår forslagsstiller å innføre obligatorisk ID-merking av katt og hund, samt å utrede generell ID-merking av familiedyr. Obligatorisk ID-merking er et minimum for å understreke dyrs rettslige status, og for å redusere hjemløshet og vanskjøtsel.

Obligatorisk ID-merking av kjæledyr har flere viktige formål:

- Færre hjemløse dyr og flere gjenforeninger med eier.
- Ressursbesparelser ved håndtering av hjemløse dyr.
- Øke dyrs status, ansvarliggjøre eiere og gi dyrene sterkere rettsvern.
- Enklere identifisering av smittsomme sykdommer.
- Bedre regulering av avl og omsetting av dyr, og hindre ulovlig innføring av hunder.

ID-merking i Norge og andre land

Et enstemmig storting ba i mars 2017 regjeringen om å vurdere behovet for å innføre obligatorisk ID-merking av hunder (jf. Innst. 198 S (2016–2017) og vedtak nr. 526 (2016–2017)). Regjeringen viste den gang til at om lag 80 pst. av alle hunder allerede er merket. I Prop. 1 S (2017–2018) ble det avklart at regjeringen ikke ville innføre merking, da dyre- og folkehelsegevinsten var antatt å ikke være stor nok. Året etter rapporterte Dyrebeskyttelsen om en eksplosiv økning i antall hjemløse dyr, med en oppgang på 30 pst. fra 2016 til 2017 alene, og en dobling siden 2009.

Det siste tiåret har stadig flere land gjort ID-merking av hund obligatorisk. Selv om dette er for kort tid siden til å se omfanget av effekten, rapporterer mange land allerede om stor reduksjon i hjemløse hunder etter innføringen. Blant annet i Storbritannia etterspør flere obligatorisk merking av katt etter at obligatorisk ID-merking av hund trådte i kraft i 2016.

Forskning fra Tsjekkia konkluderer med at obligatorisk ID-merking av hund er et effektivt middel for å øke sannsynligheten for gjenforening med eier, minske lengden på opphold på hjelpesentre og spare myndighetene for utgifter. Forskning på katter tyder på at sannsynligheten for å bli gjenforent med eier er 20 ganger høyere for katter med ID-merke enn for katter som ikke er merket. Det er grunn til å tro at funnene har delvis overføringsverdi til Norge.

I Norge er det særlig et stort behov for ID-merking av katter. Nærmere 90 pst. av de dyra Dyrebeskyttelsen får inn, er katter, med en rask økning i antall kaniner. ID-merking gjør det svært mye lettere å gjenforene bortkomne dyr med eieren. Forslagsstiller mener derfor det er naturlig å begynne med å innføre obligatorisk mer-

king av katt og hund, samt å utrede obligatorisk ID-merking også for andre dyr i menneskers eierskap, med unntak av insekter og fisk.

Både Dyrebeskyttelsen og Veterinærforeningen har lenge argumentert for at man burde innføre obligatorisk ID-merking i Norge. Også Norsk Kennel Klub krever at valper merkes før registrering i klubben, og tar til orde for obligatorisk ID-merking av hund.

Det er naturlig at kostnaden for merking belastes dyreeier, og ikke påfører samfunnet noen merkostnad. Allerede i dag merkes en stor andel av de norske hundene, og en del katter, og det er snakk om et lite beløp sammenlignet med de totale kostnadene ved dyrehold. ID-merking av nye avkom bør bekostes og organiseres av den som eier mordyret, før dyret sendes til nytt hjem.

Hjemløse dyr

En veldig konkret og praktisk effekt ved obligatorisk ID-merking er at det blir enklere for frivillige, politiet og Mattilsynet å forene et bortkommet dyr med sin rette eier. Dette vil spare samfunnet for store ressurser. Dyrebeskyttelsen Norge hjalp i 2017 omtrent 7 500 hjemløse dyr. Dette er mer enn en dobling siden 2009.

Dyrevelferden for hjemløse dyr er som regel svært dårlig, og mange lider i lang tid før de dør. For eksempel tåler katter særlig dårlig vintertemperaturer, og de sliter både med å finne mat og med frostskafer. Kattene sloss og skader seg, og får en rekke plager og sykdommer. FIV (katte aids) er et velkjent problem. FIV-katter har dårligere immunforsvar og er på denne måten mer utsatt for sykdommer. Øremidd, innvollsorm, bittskader/byller, betennelser, tannskader og ubehandlede skader etter blant annet påkjørsler er en del av livet som hjemløs.

Ettersom en ikke har villkatter i Norge, er alle hjemløse katter her et resultat av menneskelig svikt. Dyrebeskyttelsen Norge anslår at problemet med kattekolonier og hjemløshet i stor grad ville kunne vært løst i løpet av en femårsperiode dersom obligatorisk ID-merking ble innført. Dette er blant annet fordi terskelen for uansvarlig hold av katt økes når du er pålagt å oppsøke en veterinær for ID-merking, og kattens egenverdi blir understreket.

I Norge er familiedyrene beskyttet av lovverket når de har en eier. Et dyr som ikke har noe hjem, mangler beskyttelse. Verken Mattilsynet, politiet, viltneimndene, kommunene eller andre har det som klar oppgave å ta hånd om hjemløse dyr når de lider. Dyrevelferdsloven gir alle og enhver som påtreffer dyr som lider, en generell hjelpeplikt, men det er en utfordring at ansvaret for å ta skikkelig hånd om dyret ikke er tydelig plassert. Velferden til disse dyrene er i dag avhengig av at frivillige organisasjoner eller enkeltmennesker tar affære og oppsøker veterinær, betaler for helsesjekk, vaksinasjon, kastrering og i tillegg sørger for omplassering.

Et minimum er at staten bidrar til å gjøre ID-merking obligatorisk, så antallet dyr som står uten eier, reduseres betraktelig.

Forslagsstiller mener det ved innføringen av obligatorisk ID-merking for hund og katt bør presiseres at dette ikke skal føre til at en får lavere terskel enn i dag for å avlive hjemløse, umerkede dyr som har gode forutsetninger for et godt liv. Formålet er å redusere antallet hjemløse dyr og nettopp øke dyrs status som individer.

Dyrs moralske status som levende vesener

ID-merking vil øke terskelen for impulsjøp av dyr. En mer indirekte, men viktig effekt av å innføre obligatorisk ID-merking er i tillegg signalene dette gir, og kulturendringen som skapes for dyrs status i Norge.

Dyrevelferdsloven i Norge er god, men det er vanskelig å bruke den når dyr ikke kan identifiseres. Det er prinsipielt riktig av staten å kreve at familiedyr skal ha en eier som kan identifiseres, da dyrevelferdsloven er tydelig på at det er dyreeiers ansvar at dyrs velferd ivaretas.

Det blir stadig enklere å skaffe seg dyr nærmest på impuls. Det gjør at dyrs rettsvern i Norge står unødvendig svakt. Det er grunn til å bli bekymret over stadig flere skrekkhistorier om dumpede kattunger, «dyrehoarding», mishandling, og hjemløse og bortkomne dyr. Dersom dyrene ID-merkes, kan lovverket også brukes mer effektivt til å forebygge dumping, som vi ser mye av særlig om sommeren. Selv om noen alltid kan la være å ID-merke et nytt kull med kattunger, vil terskelen for å sette fra seg kattungene i en veikant eller drukne dem bli høyere når ID-merking er lovpålagt og det er allment akseptert at dyr har egenverdi.

Dyrs moralske status i norsk lov er også lite kjent i befolkningen. Dessverre er kunnskapen om dyrets behov og status i lovverket lav også hos mange dyreeiere som ønsker dyret alt vel. Forslagsstiller mener det er vesentlig å erkjenne at staten har et ansvar for å iverksette tiltak som gjør at dyreeieres forpliktende ansvar er kjent. Dette ansvaret vil understrekes gjennom obligatorisk ID-merking, som gjør at alle dyreeiere også står i et offentlig register. Det tydeliggjør at å eie et dyr ikke er gratis, og at det innebærer et ansvar som det settes krav til i lover og regler. Det blir for eksempel lettere for foreldre å takke nei til en kattunge som ikke er ID-merket, og dyrene går fra å være leketøy for barn til å bli registrert på en voksenperson, som påtar seg det juridiske ansvaret.

Katter er veldig fertile, så en ukastrett hunnkatt kan raskt bli drektig hvis hun er utendørs. Dersom det er allment kjent at et dyr alltid også skal være merket og stå i et register, vil dyreeiere som ønsker å opptre ansvarlig eller i det minste følge loven, bestrebe seg mer på å kastre katten. Dette kan videre hindre dumping av uønskede kattunger eller at kattene blir hjemløse.

Obligatorisk ID-merking er et viktig verktøy for videre å kunne sikre god lovregulering av avl, oppdrett og omsetning av familiedyr. Det vil gjøre det vanskeligere for smuglere å innføre hunder ulovlig og få omsatt disse i Norge uten merking. Ved en utvidelse til andre familie- og hobbydyr enn hund og katt vil obligatorisk ID-merking også kunne bidra til å hindre ulovlig import av reptiler, fordi man gir en ny dyreeier muligheten til å etterspørre en lovlig handel.

Annen samfunnsgevinst ved obligatorisk merking

Forslagsstiller mener det er stor sannsynlighet for at obligatorisk ID-merking vil gi en stor samfunnsgevinst ut over dyrenes velferd.

Microchipen som benyttes til merking av katt og hund, gir også opprinnelsesmerking av dyrene, da de inneholder en særskilt landkode. Veterinærforeningen slår fast at det fra et dyre- og folkehelseperspektiv er viktig å raskt få stadfestet opprinnelseslandet ved mistanke om smittsom sykdom som man ikke har her i landet fra før, slik som for eksempel rabies. ID-merking sikrer at det er enkelt å identifisere dyrets opprinnelsesland og unngå at slike sykdommer spres.

Et påbud om ID-merking vil spare store ressurser for en rekke institusjoner, deriblant politi, viltneimnd, Mattilsynet, veterinær og frivillige organisasjoner. Eksempelvis brukte Dyrebeskyttelsen Norge i 2017 ifølge organisasjonen selv over 17 mill. kroner på håndtering av hjemløse dyr. Av disse 17 mill. kronene gikk 11 mill. kroner til veterinærkostnader alene. Veterinærer på sin side har ifølge dyrehelsepersonelloven plikt til å yte nødhjelp. Dersom dyret ikke har en identifiserbar eier, kan veterinæren kreve kostnadene dekket av Mattilsynet (jf. forskrift om godtgjørelse for nødhjelp til dyr). Dyrebe-

skyttelsen Norge rapporterer også om problemer med å få dekke sine utgifter av eier når de hjelper eide, umerkede dyr.

Videre vil uidentifiserbare dyr oftere bli avlivet selv om de kan behandles, da Mattilsynet kun dekker kostnader til enkel undersøkelse eller avlivning. I tillegg til de direkte utgiftene for Mattilsynet brukes det derfor også en god del ressurser på saks- og klagebehandling i slike saker. Ved obligatorisk merking vil dyreeier bli identifisert, og en stor del av kostnadene og ressursbruken til Mattilsynet vil kunne spares inn.

ID-merking av andre familiedyr

Samtidig som en innfører obligatorisk ID-merking av hund og katt, mener forslagsstiller det er naturlig å utrede obligatorisk ID-merking også for andre dyr i menneskers eierskap, med unntak av insekter og fisk. Dette gjelder altså både burfugler (ringmerking), reptiler, gnagere, ildere og kaniner. Dette er alle dyr som kan merkes i butikk eller hos oppdretter før de hentes av ny eier.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre obligatorisk ID-merking av hunder og katter.
2. Stortinget ber regjeringen utrede en obligatorisk ordning for generell ID-merking av andre familiedyr i Norge.

20. juni 2019

Une Bastholm

